Kommittémotion M

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2923

av Mikael Damsgaard m.fl. (M)

Upprättelse för brottsoffer för att skapa trygghet i vardagen

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut 2

Motivering 3

1 Samhället ska alltid stå på brottsoffrens sida 3

1.1 Inrätta en förverkandefond – ersättning till brottsoffer, stöd till brottsdrabbade områden och brottsförebyggande arbete 3

1.2 Försvåra för kriminella att kartlägga potentiella brottsoffer 4

1.3 Kränkningsersättning för särskilt utsatta yrken 5

2 Ökad trygghet på gator och torg 5

2.1 Fler poliser och tryggare offentliga miljöer 5

2.2 Lokal trygghet och fler ordningsvakter 6

2.3 Inför kommunvakter 7

2.4 Stärk polisens arbete mot mängdbrott som drabbar människor i vardagen 7

2.5 Bekämpa brott mot företagare 9

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en förverkandefond och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvåra för kriminella att kartlägga äldre och andra potentiella brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bekämpningen av digital brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en cyberakut som stöd vid it-attacker och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kränkningsersättningen och utöka rätten till sådan ersättning för personer i särskilt utsatta yrken och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler poliser och tryggare miljöer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler ordningsvakter och lokal trygghet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kommunala säkerhetsvakter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka polisens arbete mot mängdbrott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt mål för användning av kameror och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra regelverket för kamerabevakning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen utökade möjligheter att använda drönare och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheterna att avvisa personer och förbjuda dem att vistas på vissa platser i offentliga miljöer och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företagare ska skyddas mot brott och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nolltolerans mot vardagsbrott som drabbar företagare och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa reglerna om tillträdesförbud till butiker och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för bakgrundskontroller inför och under anställning och tillkännager detta för regeringen.

1 Samhället ska alltid stå på brottsoffrens sida

När Moderaterna övertog regeringsansvaret 2022 påbörjade vi ett omfattande arbete för att rätta till bristerna efter den socialdemokratiska regeringen. Under den föregående regeringen nådde antalet dödsskjutningar rekordnivåer, samtidigt som poliserna var alldeles för få och politiken inriktades på gärningsmännen i stället för på brottsoffren. Moderaterna vill stärka brottsoffrens rätt till upprättelse och ersättning. Alltför länge har samhället främst uppmärksammat gärningsmännen, medan brottsoffren ofta själva har fått försöka få upprättelse och ersättning. Det är orättvist och undergräver förtroendet för rättsväsendet.

Samhället ska säkerställa brottsoffrens rätt till upprättelse och ersättning. Brottsofferperspektivet är fortfarande eftersatt i den svenska straffrätten. Brottslingarnas olagligt förvärvade pengar ska i ökad utsträckning gå till brottsoffren. Motionen innehåller 17 yrkanden om att stärka brottsoffrens rätt till upprättelse och öka tryggheten på gator, parker och torg.

1.1 Inrätta en förverkandefond – ersättning till brottsoffer, stöd till brottsdrabbade områden och brottsförebyggande arbete

Medel från förverkad egendom tillfaller den allmänna statskassan. De avsätts därmed inte särskilt för att ersätta brottsoffer eller åtgärda skador i de områden där brotten har begåtts. EU:s förverkandedirektiv uppmuntrar medlemsstaterna att använda förverkad egendom för allmänna eller sociala ändamål. Flera länder har infört system där förverkade medel avsätts för sociala ändamål och brottsförebyggande arbete.

Moderaterna vill inrätta en förverkandefond för att ge brottsoffren upprättelse. Medel från förverkad brottslig egendom ska användas till ersättning för brottsoffer, stöd till brottsdrabbade områden och brottsförebyggande arbete. Gärningsmännen ska även fortsättningsvis vara skyldiga att betala skadestånd till sina brottsoffer. Fonden ska inte minska eller ersätta detta ansvar.

En förverkandefond skulle skapa en tydlig koppling mellan brottsbekämpningen och arbetet med att avhjälpa de skador som brottsligheten orsakar enskilda och lokalsamhällen. Förverkade medel skulle därmed användas direkt till stöd för brottsoffer och områden som drabbats hårt av organiserad och annan allvarlig brottslighet.

1.2 Försvåra för kriminella att kartlägga potentiella brottsoffer

Kriminella utnyttjar i allt större utsträckning tillgången till personuppgifter för att kartlägga och begå brott mot sårbara grupper, särskilt äldre. Det gäller bland annat bedrägerier, identitetsstölder och utpressning, där offren ofta drabbas både ekonomiskt och känslomässigt. Det är en viktig fråga som rör inte minst äldre personers frihet, trygghet och säkerhet. Samhället har en skyldighet att skydda medborgarna från kriminella som kartlägger potentiella brottsoffer. Moderaterna vill därför sätta stopp för att personuppgifter missbrukas. Syftet är att försvåra kartläggning av möjliga brottsoffer, särskilt äldre, och förebygga både digitala brott och brott som begås genom fysisk kontakt. När förslagen utformas behöver deras förväntade effekter på brottsligheten analyseras. Brottsförebyggande rådet delar denna problembild och anser i ett remissyttrande att tillgången till personuppgifter i söktjänster bör begränsas för att motverka bedrägerier och otillåten påverkan mot myndighetspersoner.

Kriminella stjäl också personuppgifter eller köper dem på den svarta marknaden för att begå bedrägerier eller identitetsstölder. De utger sig för att vara myndighetspersoner, banktjänstemän eller anhöriga och försöker förmå brottsoffer att lämna känsliga uppgifter via telefon eller sociala medier. Det är svårare att skydda äldre och andra möjliga brottsoffer mot dessa metoder, men ett starkare skydd för personuppgifter kan bidra. Polisens arbete mot mängdbrott, både i digitala miljöer och i övrigt, behöver också stärkas.

1.3 Kränkningsersättning för särskilt utsatta yrken

Moderaterna vill att kränkningsersättningen ska höjas och rätten till ersättning utökas, även för poliser och andra som har särskild beredskap för angrepp i arbetet. Samhället måste säkerställa trygghet och säkerhet för personal inom samhällsbärande yrken. Kränkningsersättning kan lämnas när någon allvarligt kränks genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära. Sådan ersättning kan bli aktuell vid exempelvis våldtäkt, misshandel och olaga hot. Moderaterna anser att dagens

ersättningsnivåer inte tillräckligt väl uttrycker allvaret i kränkningen som brottsoffren utsatts för. Skyddet för brottsoffrens personliga integritet ska vara en grundläggande utgångspunkt för rättsväsendet. Rätten till kränkningsersättning ska utökas för personal som har särskild beredskap för angrepp i sin yrkesutövning. Gärningsmännen ska betala både den höjda ersättningen och den ersättning som följer av att fler får rätt till den. För att brottsoffren snabbare ska få sin ersättning behöver möjligheterna att få gärningsmännen att betala förbättras. När domen har fått laga kraft ska åtgärder för att driva in skulden kunna vidtas utan dröjsmål.

2 Ökad trygghet på gator och torg

I ett rättvist Sverige ska hederliga medborgare kunna känna sig trygga både när de går hem på kvällen och när deras barn cyklar hem från fotbollsträningen. Trygghet är en grundläggande fråga om frihet och rättvisa. Moderaterna vill öka tryggheten på gator och torg, i parker och på andra allmänna platser. Poliser och ordningsvakter har en central roll även i det lokala trygghetsarbetet. Den som sköter sig ska inte behöva känna otrygghet eller anpassa sitt liv efter personer som begår brott och stör ordningen. Därför föreslår Moderaterna följande åtgärder.

2.1 Fler poliser och tryggare offentliga miljöer

Många människor upplever otrygghet i sina bostadsområden. Under den förra mandatperioden arbetade regeringen för fler poliser och ökad lokal närvaro. Antalet poliser ökade med nästan 4 000 under perioden 2022–2026. Sverige har nu rekordmånga poliser, även i yttre tjänst. Detta är emellertid inte tillräckligt.

Moderaterna strävar efter att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU. Ökningen av antalet poliser ska i första hand stärka den yttre tjänsten och den lokala närvaron. Detta kommer att bidra till ökad vardagstrygghet och tryggare offentliga miljöer. Fler synliga poliser är ett effektivt sätt att använda skattebetalarnas resurser. Polisen behöver vara närvarande där människor bor och lever sina liv.

Moderaterna vill vidare ge polisen utökade möjligheter att använda drönare för att övervaka gator, parker och torg och öka tryggheten. Det gäller inte minst på kvällar och nätter. Den tekniska utvecklingen kan stödja polisen i sitt trygghetsskapande arbete. Drönare ska bidra till att begränsa brottsligheten och öka risken för upptäckt.

Användningen behöver samtidigt förenas med ett tillräckligt integritetsskydd och en fungerande tillsyn.

2.2 Lokal trygghet och fler ordningsvakter

Fler ordningsvakter kan komplettera polisens lokala närvaro och bidra till ökad trygghet. Regeringen beslutade den 23 juli 2026 att tillsätta en utredning som bland annat ska kartlägga och lämna förslag om hur ordningsvakter kan användas i ökad utsträckning för att stärka tryggheten i människors närmiljö. Ordningsvakter används redan i dag i betydande utsträckning av kommuner och andra offentliga aktörer som ett komplement till poliser i det lokala trygghetsskapande arbetet. Det finns emellertid indikationer på att nuvarande regelverk och arbetssätt begränsar möjligheterna att använda ordningsvakter på ett effektivt sätt. Detta motiverar det nya utredningsuppdraget, trots att den nya lagen om ordningsvakter trädde i kraft så sent som den 1 januari 2024. Lagen gav ordningsvakter fler befogenheter och bredare användningsområden, inte minst i det förebyggande arbetet. Ordningsvakter kan nu exempelvis verka på fler platser, transportera omhändertagna personer och förstöra beslagtagen alkohol av ringa värde. Det behöver också finnas tillräckligt många ordningsvakter för de uppgifter som behöver utföras. Antalet aktiva ordningsvaktsförordnanden har minskat från drygt 7 800 i juni 2020 till drygt 6 500 i juni 2026. Utredningen ska därför kartlägga vilka åtgärder som kan underlätta rekryteringen och få verksamma ordningsvakter att stanna i yrket.

2.3 Inför kommunvakter

Polismyndigheten har huvudansvaret för att upprätthålla lag och ordning, men vid sidan av polisen verkar även andra trygghetsskapande aktörer som ordningsvakter, väktare, skyddsvakter och olika kategorier av kontrollanter. Ordningsvakterna är i dag det huvudsakliga komplementet till polisen, men deras befogenheter är begränsade och huvudsyftet är att arbeta inom ett mindre område. Moderaterna vill därför införa kommunvakter, för att stärka den lokala tryggheten. Kommunvakter ska ha mer omfattande befogenheter än ordningsvakter men mindre omfattande än poliser. De ska således inte ersätta den statliga polisens lokala arbete, utan fungera som ett komplement till Polismyndighetens befintliga områdes- och ingripandepoliser, med mandat att bland annat upprätthålla allmän ordning och lokala föreskrifter. Jämfört med ordningsvakter

kan kommunvakter till exempel ges ett utvidgat ansvar att omhänderta och transportera personer och skyldighet att göra orosanmälningar. Kommunvakter bör också utrustas med en uniform som tydligt särskiljer dem från poliser och ordningsvakter. Utredningen *Ökad trygghet på gator och torg* (dir. 2026:78) ska ta ställning till om lokala säkerhetsvakter (kommunvakter) bör införas och hur verksamheten i så fall bör organiseras och bemannas samt hur vakterna bör utbildas.

En kommunvakt med varaktig lokal närvaro torde dock kunna öka tryggheten med en stark lokal förankring, och förbättra förutsättningarna att tidigt upptäcka och ingripa mot ordningsstörningar och mindre allvarliga brott. Kommunvakter kan också avlasta polisen och ge den större utrymme att utföra mer krävande och komplicerade uppgifter. Kommunvakternas befogenheter behöver motsvaras av krav på utbildning, lämplighet och tillsyn, så att ingripanden sker rättssäkert och proportionerligt.

Förslagen om kommunvakter och fler ordningsvakter med utökade befogenheter ska bedömas utifrån kostnadseffektivitet och förväntad effekt på tryggheten. Polismyndighetens huvudansvar för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet ska bestå.

2.4 Stärk polisens arbete mot mängdbrott som drabbar människor i vardagen

Under den förra mandatperioden prioriterade den moderatledda regeringen omfattande reformer mot den samhällsfarliga gängkriminaliteten. Utvecklingen är lovande. Det dödliga gängvåldet minskade med 75 procent under första halvåret 2026 jämfört med motsvarande period år 2022. Vidare har skjutningarna minskat med 80 procent och antalet poliser i yttre tjänst är rekordhögt. Detta kan jämföras med läget när vi övertog regeringsansvaret: rekordmånga dödsskjutningar, generösa mängdrabatter vid flerfaldig brottslighet och större fokus på gärningspersonerna än på brottsoffren och samhällets behov av skydd. Nu behöver också den mängdbrottslighet som drabbar människor i vardagen prioriteras högre. Polisens möjligheter att bekämpa dessa brott behöver därför stärkas.

Moderaterna vill införa ett nytt mål för polisens kamerabevakning. Det ska finnas minst 10 000 kameror till år 2029. Utbyggnaden till minst 5 000 bevakningskameror vid utgången av 2027 är ett första steg. Kamerabevakning kan underlätta polisens arbete med att förebygga och utreda brott och därmed bidra till tryggare gator, parker och torg.

Moderaterna anser också att det måste bli enklare att sätta upp och använda kameror på gator, i parker och på torg samt i skolor och på sjukhus för att öka tryggheten och klara upp brott. I detta syfte tillsatte regeringen den 2 juli 2026 utredningen om förbättrade möjligheter att bedriva kamerabevakning. Den ska bland annat se över regelverket för kamerabevakning. Syftet är bland annat att bedöma om kamerabevakningslagen bör upphävas och kamerabevakning i stället regleras genom de generella dataskyddsbestämmelserna.

Kameror bedöms vara mycket användbara för att förebygga planerade brott, upptäcka pågående brott, stödja operativa ingripanden och säkra värdefull bevisning. Kamerabevakning tycks samtidigt ha större brottsförebyggande effekt när den kombineras med andra insatser som ordningsvakter eller förbättrad belysning på gator, parker och torg.

Polisens möjligheter att avvisa personer och förbjuda dem att vistas på vissa platser behöver också stärkas. Det kan röra sig om personer som är påverkade av narkotika eller alkohol eller om grupper som stör den allmänna ordningen. Många människor upplever fortsatt oro och otrygghet i sina bostadsområden. Det kan handla om inbrott, skadegörelse, klotter, hotfulla kommentarer, fortkörning eller störande körning. För att motverka sådana brott och hotfulla beteenden vill Moderaterna införa regler som gör det möjligt att avvisa personer och förbjuda dem att vistas på gator, i parker, på torg, i butiker, i kollektivtrafiken och i andra offentliga miljöer. Upprepat s.k. antisocialt dominansbeteende ska få tydliga konsekvenser och kunna leda till straff. Sådana beteenden begränsar människors frihet och trygghet och måste därför tas på allvar. Det är dem som begår brott som ska begränsas – inte dem som sköter sig.

2.5 Bekämpa brott mot företagare

Kriminaliteten har gjort det svårare att driva företag i Sverige och företagare har i högre grad blivit måltavlor för de kriminella gängen.

Omkring hälften av de företagare som utsatts för brott har avstått från att polisanmäla dem. En av de vanligaste anledningarna till att företagare inte polisanmäler brotten är den bristande tilltron till polisens förmåga att klara upp brotten. Av de företagare som anmält brott uppger få att brottet klarades upp. Detta är oacceptabelt. Även mängdbrott som drabbar företagare behöver prioriteras högre.

Brott mot företag orsakar varje år kostnader på mångmiljardbelopp som i förlängningen också belastar konsumenterna. Kriminaliteten riktad mot företag och

företagare skapar också orättvisa villkor för alla de företag som bedriver sin verksamhet lagligt och försämrar marknadens funktionssätt. När företag tvingas lägga ned på grund av att de utsätts för brottslighet eller flyttar sin verksamhet på grund av kriminalitet försvinner såväl arbetstillfällen som skatteintäkter.

Moderaterna vill att polisen prioriterar de vardagsbrott som drabbar företagare i det lokala näringslivet. Vi vill skärpa reglerna om tillträdesförbud till butiker för att motverka brott inom handeln. Vidare vill vi förbättra företagens möjligheter att genomföra bakgrundskontroller inför och under anställning samt när avtal ingås och följs upp. Den digitala brottsligheten ökar kraftigt. Moderaterna vill att det införs en cyberakut. Den ska vara öppen dygnet runt för att kunna hjälpa företagare vid pågående it-attacker. En sådan cyberakut ska ha tillgång till experter på digital brottslighet för att begränsa skadorna.

Mikael Damsgaard (M)

Charlotte Nordström (M)

Fredrik Kärrholm (M)

Olle Olson (M)

Sophia Granswed Baat (M)